22.5.2017 VVTDno-2018-406

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 35/2018 vp

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu ei lausu laajasti esityksestä vaan keskittyy kahteen asiaan: perustettavien viranomaisten velvollisuuteen edistää yhdenvertaisuutta sekä kielellisten oikeuksien toteutumiseen liittyviin kysymyksiin esityksessä.

Yhdenvertaisuuden edistämisvelvollisuus

Vaikka hallituksen esityksessä on jossain määrin arvioitu esityksen vaikutuksia joihinkin väestöryhmiin kuten esimerkiksi vammaisiin henkilöihin, ei esityksessä riittävästi arvioida yhdenvertaisuusvaikutuksia. Esitystä tulisikin täydentää täsmentämällä perustettavien viranomaisten velvollisuuksia edistää yhdenvertaisuuden toteutumista niiden toiminnassa.

Yhdenvertaisuuslain 5 §:n mukaisesti viranomaisten tulee edistää yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti kaikessa toiminnassaan. Tämän tulisi toteutua maakuntien toiminnassa muun muassa niin, että maakunnat arvioivat toimintasektoreittain toimintojensa yhdenvertaisuusvaikutuksia päätöksenteossaan ja strategisessa suunnittelussaan.

Tässä yhteydessä laadittavissa yhdenvertaisuussuunnitelmissa tulee tarkemmin arvioida maakuntien toiminnan yhdenvertaisuusvaikutuksia erityisesti syrjinnän vaarassa olevien ihmisryhmien osalta sekä pyrkiä poistamaan yhdenvertaisuuden toteutumisen esteet. Arvioinnissa on

huomioitava myös viranomaisista riippumattomat olosuhteet, jotka vaikeuttavat yhdenvertaisuuden toteutumista niiden toiminnassa.

Kielellisten oikeuksien toteutuminen

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on arvioinut asiaa yhteistyössä oikeusministeriön kielioikeuksien asiantuntijoiden kanssa ja lausunto perustuu tähän yhteistyöhön.

Esityksen 3 §:ssä säädettäisiin palvelujen kielestä. Säännös on informatiivinen, ja näin ollen kielelliset oikeudet, ja kielilakien soveltaminen määräytyisivät kielilakien sisältämien säännösten mukaan. Esityksestä ei selviä, mitkä asiakkaan kielelliset oikeudet olisivat, ja mitkä palvelujen tuottajien kielelliset velvollisuudet olisivat. Esityksestä saa sen käsityksen, että kielelliset oikeudet määräytyisivät eri tavalla riippuen siitä, millä tavalla maakunta järjestää kasvupalvelut.

Esityksestä saa myös sen käsityksen, ettei kielilain säännöksiä ole selvitetty asianmukaisella tavalla. Esityksestä ei myöskään selviä, onko eduskunnassa vireillä oleva esitys saamen kielilain muuttamisesta (HE 44/2017) otettu huomioon esitystä valmisteltaessa.

Lain palvelujen kieltä koskevassa säännöksessä tulisi mainita myös viittomakielilaki (359/2015), etenkin kun säännöksessä säädettäisiin palvelujen kielestä.